

การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างวิธีการออกแบบเส้นทางจักรยานสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตธนบุรี คลองสานและบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร Community Participatory Research to Design Cycle Routes for Cultural Tourism in Thonburi, Klongsan and Bangkokyai District, Bangkok

จุฬาลักษณ์ จารุจตุรรัตน์* วงศ์ทอง เขียนวงศ์ พีระพงษ์ ยืนยงชัยวัฒน์

Julalak Jarujutarat,* Vongthong Kienvong, Peerapong Yuenyongchaiwat

^{1,2} สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

^{1,2}Department of Industrial Design, Faculty of Engineering and Industrial Technology
Bansomdejchaopraya Rajabhat University

³สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

³Department of Industrial Technology, Faculty of Engineering and Industrial Technology
Bansomdejchaopraya Rajabhat University
julalak3383@gmail.com

Received: April 2, 2019

Revised: September 2, 2019

Accepted: September 3, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ชุมชนรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาและทรัพยากรวัฒนธรรมในพื้นที่ที่ส่งผลให้เกิดการออกแบบเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) เพื่อออกแบบเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเมินความพึงพอใจต่อเส้นทางจักรยาน โดยมีขอบเขตของการวิจัย คือ การสำรวจเส้นทางจักรยานในการศึกษาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุภายในชุมชน ศิลปหัตถกรรมชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี เขตคลองสานและเขตบางกอกใหญ่ วิธีดำเนินงานวิจัยประกอบด้วยงานวิจัยแบบผสมผสาน การกำหนดเส้นทางจักรยานที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามกลุ่มเป้าหมาย (นักปั่นจักรยาน) จำนวน 30 คน ผลการดำเนินการวิจัยด้านสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเส้นทางจักรยานท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ที่มีคะแนนความพึงพอใจ 5 ลำดับ โดยเรียงจากค่าคะแนนจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 4.80 ระดับมากที่สุด จำนวนสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเส้นทาง ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 4.67 ระดับมากที่สุด วิถีและบรรยากาศข้างทางระหว่างปั่น ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 4.40 ระดับมาก ความหลากหลายในสถานที่ท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 4.33 ระดับมาก และความสนุกในเส้นทางปั่น ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 4.13 ระดับมาก อย่างไรก็ตามด้านการจัดเส้นทางจักรยานที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ถึงแม้ในภาพรวมผลจะอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีสิ่งที่ต้องแก้ไขในระดับพื้นที่เพื่อให้เกิดความปลอดภัย สามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างปลอดภัย ดังนั้นในการจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในการขี่จักรยานและความปลอดภัยในทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ และควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับจักรยานตามความเหมาะสมของพื้นที่แต่ละจุดในสถานที่ท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน การออกแบบเส้นทางจักรยาน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร

Abstract

The research aimed 1) study the communal areas around Ban Somdejchaopraya Rajabhat University and cultural resources affecting the design of the cycle lanes for cultural tourism and 2) to design the cycle lanes and to evaluate the satisfaction of the public in the cycle lane. A survey on the cycle lane was conducted based on historical sources, a history of the ancient sites, ancient objects or antiques in the communities, arts and artifacts in the areas of the districts of Thonburi, Klongsarn, and Bangkokyai. The work was a combine research. The research instrument was a questionnaire administered on the 30 subjects.

The results showed that the satisfaction of the tourists under study could be shown in a descending order: the beauty of the tourist sites ($\bar{X} = 4.80$), the number of the cultural sites along the route ($\bar{X} = 4.67$), scenery and atmosphere along the route ($\bar{X} = 4.40$), a variety of the tourist sites ($\bar{X} = 4.33$), enjoyment ($\bar{X} = 4.13$). However, there were several aspects to be improved to ensure security, and there should be a development of facilities along the cycle lanes.

Keywords: The Communities' Participatory Research, Design of the Cycle Lane, Cultural Tourism.

บทนำ

ปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาประเทศที่ชัดเจน โดยได้นำนโยบายการพัฒนาประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) มาใช้ในการขับเคลื่อนประเทศ เพื่อสามารถช่วยพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตมากขึ้นและเป็นประเทศที่มีรายได้สูง (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560) การดำเนินการตามนโยบายนี้ นับเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจอีกมิติ ซึ่งให้ความสำคัญอันดับต้นในภาคบริการ ภาคอุตสาหกรรมและการเกษตร ตามลำดับ ซึ่งการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยบนพื้นฐานของเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง โครงสร้างพื้นฐานที่ดีด้านทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และภาคการท่องเที่ยวมีศักยภาพด้วยและสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมีการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลายเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยในปี 2558 สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum) จัดให้ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันอยู่อันดับที่ 35 จาก 141 ประเทศ หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเทศไทยอยู่อันดับที่ 34 ของโลก (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยว, 2560) โดยการท่องเที่ยว

ระหว่างปี 2560-2570 หรืออีก 10 ปีข้างหน้ามีแนวโน้มว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่ยังเป็นกลุ่มหลัก ได้แก่ นักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใหม่ๆ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตในชุมชนเฉพาะถิ่น และที่สำคัญการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนเพราะจะช่วยสร้างรายได้และกระจายรายได้ในชุมชน รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์โบราณสถานให้เยาวชนรุ่นหลังเรียนรู้ต่อไป ยกตัวอย่างการจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในพื้นที่เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวด้วยจักรยานพบว่า พื้นที่เขตตลิ่งชันเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์และพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบันและมีทรัพยากรวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งทรัพยากรวัฒนธรรมประเภทวัดตลาดน้ำ ชุมชนชาวสวนและพิพิธภัณฑ์ที่มีคุณค่าทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะหรือเทคนิค จิตวิญญาณ และคุณค่าต่อวิถีชีวิตชุมชน มีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวสูง การจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวให้มีความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรวัฒนธรรมในพื้นที่ให้ทั่วถึงโดยใช้ตลาดน้ำตลิ่งชัน ตลาดน้ำคลองลัดมะยม ตลาดน้ำวัดสะพาน ตลาดน้ำวัดตลิ่งชันและชุมชนชาวสวนย่านวัดปา ซึ่งเป็นศูนย์กลางให้บริการการท่องเที่ยวด้วยจักรยานเนื่องจากเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้ชิดทรัพยากรวัฒนธรรม (พน กฤษ อุคมกิตติ, 2557)

กรุงเทพมหานครมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่ใช้การเดินทางด้วยรถยนต์ แต่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยจักรยาน เป็นทางเลือกหนึ่งในการเยี่ยมชมแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งการปั่นจักรยานเป็นการออกกำลังกายอย่างหนึ่งที่มีประโยชน์ต่อร่างกายทางด้านสุขภาพ รวมทั้งช่วยเพิ่มสร้างมวลกล้ามเนื้อในร่างกายให้แข็งแรง ช่วยให้การเผาผลาญไขมันได้เป็นอย่างดี สำหรับทางด้านสังคมได้พบปะกลุ่มคนที่ออกกำลังกายด้วยจักรยานด้วยกัน มีการสานสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มและชุมชน เพื่อเสริมสร้างมิตรภาพอันดีซึ่งกันและกันและยังเป็นยานพาหนะสำหรับการท่องเที่ยวที่ดีเนื่องจากประหยัดพลังงานเชื้อเพลิง (ปิยพร ท่าจีน และสามารถ มั่งมีสิน, 2560) ปัจจุบันได้มีการวิจัยและการศึกษาเพื่อกำหนดหาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้เริ่มดำเนินการศึกษาหาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวบริเวณโดยรอบซึ่งอยู่ในเขตธนบุรี เขตคลองสานและเขตบางกอกใหญ่ซึ่งเป็นแหล่งที่ตั้งของชุมชนหลากหลายวัฒนธรรมมีโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมตั้งแต่สมัยโบราณมีชุมชนเก่าแก่ที่มีวัดศาลเจ้า โบสถ์ รวมทั้งยังมีสถานที่สำคัญในประวัติศาสตร์ที่ควรค่าแก่การทาบารุง อาทิเช่น โบสถ์ข้างตาคูรัส ศาลเจ้าเกียงอันเกง มัสยิดกุฎีขาว วัดอรุณราชวราราม ซึ่งการท่องเที่ยวทางจักรยานจึงน่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะสามารถทำให้สัมผัสบรรยากาศของวิถีชีวิตของชุมชนในย่านนี้ได้และเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการท่องเที่ยวด้วยจักรยานในพื้นที่ชุมชนเขตธนบุรีที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานภาครัฐที่ได้ดำเนินการสนับสนุนสำรวจ เพื่อส่งเสริมให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยจักรยาน ในพื้นที่ฝั่งธนบุรี โดยที่ผ่านมามีการท่องเที่ยวเป็นลักษณะของความคุ้นชินของหรือลักษณะการท่องเที่ยวเป็นเส้นทางประจำหรือเส้นทางเดิม ยังไม่เคยมีการวิจัยสำรวจกำหนดเส้นทางใหม่เกิดขึ้น จึงทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาบริบทพื้นที่ชุมชนรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้าน

สมเด็จพระเจ้าพระยาเพื่อนำมาใช้ส่งเสริมและออกแบบเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ โดยผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการออกแบบเส้นทางที่ชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อให้ครอบคลุมกับทรัพยากร วัฒนธรรมที่มีอยู่ในพื้นที่เขตธนบุรีอย่างทั่วถึงและเกิดความยั่งยืนในการบริหารพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ชุมชนรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาและทรัพยากร วัฒนธรรมในพื้นที่ที่ส่งผลให้เกิดการออกแบบเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
2. เพื่อออกแบบเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเมินความพึงพอใจต่อ เส้นทางจักรยาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีการกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย การใช้เครื่องมือในการจัดเก็บและ รวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์และปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

1. รวบรวมศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมและสำรวจเส้นทางจักรยานด้วยการประเมินศักยภาพและ ความพร้อมทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ในชุมชน ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุภายในชุมชน ศิลปหัตถกรรมชุมชน โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการ สำรวจในพื้นที่เขตธนบุรี เขตคลองสานและเขตบางกอกใหญ่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. กำหนดพื้นที่ในชุมชนสำหรับเลือกเป็นเส้นทางจักรยานที่มีความเหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการศึกษาและประเมินองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัยและชุมชนใน พื้นที่เริ่มจากการสำรวจ
3. การสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนโดยเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง นักท่องเที่ยวที่ปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งวิเคราะห์ศักยภาพ เส้นทางจักรยานที่มีความเหมาะสมและสะดวก ปลอดภัยในการเดินทาง
4. การทดสอบเส้นทางเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยนักปั่นจักรยานเพื่อประเมินความพึงพอใจ ต่อเส้นทางจักรยานด้วยการกำหนดวิธีการประเมินการออกแบบโดยใช้เกณฑ์ประเมินความเหมาะสมด้าน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในด้าน ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว จำนวนสถานที่ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมในเส้นทาง วิถีและบรรยากาศข้างทางระหว่างปั่น ความหลากหลายในสถานที่ท่องเที่ยว และ ความสนุกในเส้นทางปั่น เป็นกรอบในการพัฒนาเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และต้อง คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ขับขี่จักรยาน ควรจัดเส้นทางในลักษณะวงจรรอบ การควบคุมเส้นทางที่มีสิ่ง อำนวยความสะดวกตลอดการเดินทางและครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและดึงดูดใจ
5. เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผลการวิจัย
6. สรุปผลการทดลองเสนอแนะในการจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงแบบผสมผสาน (mixed method research) และ การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูล การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและ ไม่มีส่วนร่วมโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงและใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชนและตัวแทนจำนวน 15 คนในเขตธนบุรี เขตคลองสานและเขตบางกอกใหญ่ กลุ่มที่ 2 นักปั่นจักรยานจำนวน 30 คน โดยเลือกนักปั่นจักรยานที่มีความชำนาญและต้องการปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการทดสอบเส้นทางเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเป็นจำนวนที่มีความเหมาะสมที่สามารถจัดการท่องเที่ยวด้วยจักรยานและสามารถควบคุมการเดินทางได้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมที่ครอบคลุมบริบทพื้นที่ชุมชนรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่ส่งผลให้เกิดการออกแบบเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ 1) ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว 2) ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวและ 3) การบริหารจัดการ และการประเมินเส้นทางเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยจักรยาน คือ 1) ลักษณะเส้นทางจักรยานที่ดี เช่น ความกว้างของเส้นทาง การใช้สีบนพื้นผิวทาง 2) ที่จอดจักรยานและ 3) สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้ายและสัญลักษณ์บอกทาง

1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่เป็นการศึกษาเส้นทางเฉพาะพื้นที่เขตธนบุรี เขตคลองสานเขตบางกอกใหญ่

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่มีโครงสร้าง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม เพศ อายุ อาชีพ จุดประสงค์ของการปั่นจักรยาน ประเภทของจักรยานที่ใช้ในการปั่น จำนวนครั้งในการปั่นจักรยาน

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อเส้นทางเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ จำนวน 5 หัวข้อใหญ่ คือ ความพึงพอใจในเส้นทาง ความพึงพอใจในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ความพึงพอใจต่อความสะดวกและความปลอดภัย ระยะเวลาที่สอดคล้องกับความเหน็ดเหนื่อย ภาพรวมของความพึงพอใจต่อเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (ธีรยุทธ พิงเทียร, 2543) และการทดสอบเครื่องมือโดยนำเครื่องมือการวิจัยที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัด) Index Item of Congruent : IOC) ได้ค่าตรงความสอดคล้องภายในทุกข้อมากกว่า 0.5

ส่วนที่ 3 ประเมินความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ ด้วยค่าเฉลี่ย (Average, $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation, SD) และการวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาริบทพื้นที่ชุมชนรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในเขตธนบุรี คลองสาน บางกอกใหญ่และทรัพยากรวัฒนธรรมในพื้นที่ที่ส่งผลให้เกิดการออกแบบเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

พื้นที่ชุมชนเป็นที่ราบลุ่มเป็นเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาหรือฝั่งธนบุรี สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ภายในพื้นที่มีลำคลองตัดผ่านหลายสาย สภาพดินอุดมสมบูรณ์ในอดีตจึงมีการทำสวนผลไม้ไม่อยู่ทั่วไป มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุภายในชุมชน ศิลปหัตถกรรมชุมชน จากการศึกษาข้อมูลสำคัญเพื่อสำรวจเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการศึกษาข้อมูลที่มีความสำคัญ และมีประวัติความเป็นมาจากอดีตถึงปัจจุบันที่มีทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และคุณค่าต่อวิถีชีวิตของชุมชนมาอย่างยาวนาน จึงทำให้พื้นที่บริเวณนี้เป็นแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทำให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งทำให้พื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งพื้นที่ท่องเที่ยวในบริเวณนี้มีทั้งเส้นทางหลักและเส้นทางรอง และมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ทุกสถานที่แต่พื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่ายทั่วพื้นที่เขตธนบุรี ทำให้มีความเหมาะสมกับการปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว ที่ได้สัมผัสบรรยากาศและประสบการณ์ใหม่จากการท่องเที่ยวด้วยการใช้จักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวและการจัดการเส้นทางจักรยานในพื้นที่ที่มีการดำเนินการอยู่เดิมแล้ว โดยเป็นเส้นทางจักรยานจากกลุ่มนักปั่นจักรยาน ซึ่งจะเป็นลักษณะการปั่นจักรยานเป็นงานอดิเรก โดยมีวัตถุประสงค์ของการปั่นจักรยานเป็นการปั่นเพื่อสุขภาพและกิจกรรมนันทนาการ รูปแบบและเส้นทางของการปั่นจักรยานจึงไม่ตายตัวและมีการยืดหยุ่นได้ พฤติกรรมการปั่นจักรยานของกลุ่มนี้จะมีการนัดหมายร่วมกันและมีการนัดแนะเวลาและสถานที่ จากนั้นก็จะรวมตัวกันไปเป็นกลุ่ม กลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่แล้วแต่จำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่ม ซึ่งการปั่นจักรยานของกลุ่มนักปั่นจักรยานในพื้นที่มีปรากฏให้เห็นเป็นเวลานานหลายปีแล้ว และสำหรับกลุ่มที่ทำงานด้านการท่องเที่ยวที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเส้นทางจักรยานในพื้นที่เขตธนบุรี ประกอบไปด้วยองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน และบริษัททัวร์นำเที่ยวด้วยจักรยานต่าง ๆ

ความสำคัญของพื้นที่เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่และทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตธนบุรี เขตคลองสานและเขตบางกอกใหญ่ดังนี้

1.1 ทรัพยากรวัฒนธรรมประเภทวัดได้แก่วัดอรุณราชวรารามรวมหาวิหาร วัดอินทารามวรวิหาร วัดจันทาราม (วัดกลาง) วัดเวฬุราชิน วัดประดิษฐาราม วัดกัลยาณมิตรวัดบุคคโล

1.2 ทรัพยากรวัฒนธรรมประเภทมัสยิด ได้แก่ มัสยิดบางหลวง(กุฎีขาว) มัสยิดสวนพลู

1.3 ทรัพยากรวัฒนธรรมประเภทโบสถ์ ได้แก่ โบสถ์ช่างตาครูส์(วัดกุฎีจีน) คริสตจักรสำเหร่

1.4 ทรัพยากรวัฒนธรรมประเภทวัฒนธรรมจีน ได้แก่ ศาลเจ้าเกียนอันกง ศาลเจ้ากวนอู

(คลองสาน)

1.5 ทรัพยากรวัฒนธรรมประเภทชุมชนตามเส้นทางจักรยานและเป็นสถานที่เป็นจุดท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ 1) ชุมชนบางไส้ไก่ (ชุมชนชาวไทยเชื้อสายลาวที่มีชื่อเสียงในการทำขลุ่ย) ชุมชนกุฎีจีน (ชุมชนชาวไทยเชื้อสายโปรตุเกสมีชื่อเสียงในการทำขนมฝรั่งกุฎีจีน ทรัพยากรวัฒนธรรมแสดงดังภาพที่ 1-8

ภาพที่ 1 วัดอรุณราชวรารามวรมหาวิหาร

ภาพที่ 2 วัดกัลยาณมิตร

ภาพที่ 3 มัสยิดบางหลวง

ภาพที่ 4 ศาลเจ้าเกียนอันเกง

ภาพที่ 5 โบสถ์ซางตาครู้ส

ภาพที่ 6 ศาลเจ้ากวนอู

ภาพที่ 7 ชุมชนกุ๊จิ้น (ขนมฝรั่งกุ๊จิ้น)

ภาพที่ 8 ชุมชนบางไส้ไก่ (ขลุ่ยบ้านลาว)

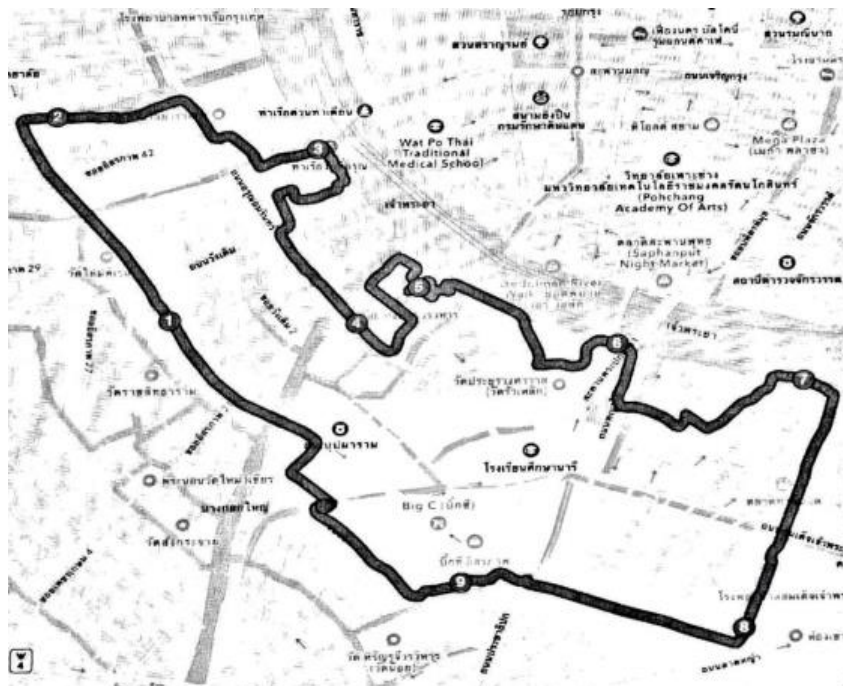
ดังนั้น ทูทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในบริบทพื้นที่ชุมชนรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในเขตธนบุรี คลองสาน บางกอกใหญ่ พบว่า มีศักยภาพในพื้นที่ที่ส่งผลให้เกิดการออกแบบเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามเกณฑ์การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวเรื่องสถานที่ ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการโดยชุมชนที่ดีและจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวสนใจจำนวนมาก

2. ผลการศึกษาการท่องเที่ยวและการจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตธนบุรี เขตคลองสานและเขตบางกอกใหญ่

การท่องเที่ยวและการจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตธนบุรี เขตคลองสานและเขตบางกอกใหญ่ การวิเคราะห์ชี้ให้เห็นถึงความพร้อมทางด้านการท่องเที่ยวโดยใช้จักรยาน รวมทั้งการจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ โดยใช้พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักปั่นจักรยาน จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มนักปั่นจักรยาน เพื่อทราบถึงพฤติกรรมความสนใจและความต้องการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มนักปั่นจักรยาน ซึ่งการท่องเที่ยวในพื้นที่นอกจากจะมี การท่องเที่ยวทางเรือแล้ว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าว สามารถเข้าถึงได้โดยทางบกหรือทางรถยนต์และจักรยาน ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มอยู่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา ปัจจุบันถนนในพื้นที่ถูกพัฒนาเรื่อยมาจนเป็นพื้นที่ที่สามารถเดินทางไปได้อย่างทั่วถึง

ดังนั้น จากข้อมูลที่ได้สำรวจและผลประเมินศักยภาพ พบว่า เส้นทางมีลักษณะเส้นทางจักรยานที่ดี คือ ความกว้างช่องทางจราจร 3 เมตร ซึ่งจักรยานสามารถวิ่งสวนกันได้ การใช้สีบนพื้นผิวทาง โดยการแบ่งพื้นที่สำหรับทางจักรยาน แต่ยังมีป้าย เครื่องหมายและสัญลักษณ์ ที่จำนวนไม่เพียงพอตลอดเส้นทางและยังขาดที่จอดจักรยานซึ่งเป็นพื้นที่มาตรฐาน

งานวิจัยนี้คณะผู้วิจัยสามารถกำหนดเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ ดังนี้ เส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคือ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา > 2) ชุมชนวัดนาคกลาง > 3) วัดอรุณราชวรารามรวมมหาวิหาร > 4) ชุมชนกุฎีขาว > 5) วัดกัลยาณมิตรรวมมหาวิหารและชุมชนกุฎีจีนโบสถ์ข้างตากรู้ส > 6) สะพานพุทธ > 7) อุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ทราบรมราชชนนี (สวนสมเด็จพระเจ้า) > 8) ตลาดท่าดินแดง > 9) ชุมชนวัดบางไส้ไก่ ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 เส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตธนบุรี – คลองสาน-บางกอกใหญ่
ที่มา: จุฬาลักษณ์ จารุจุฑารัตน์, (2559)

จากภาพที่ 1 ระยะทางการปั่นจักรยานโดยรวมทั้งสิ้น 9.66 กิโลเมตร ระยะเวลาที่ใช้ในการปั่นจักรยานโดยเฉลี่ย 50 นาที และใช้พลังงานเฉลี่ย 299 กิโลแคลอรี ระยะทางเหมาะสำหรับนักปั่นจักรยานทั่วไปสามารถใช้จักรยานสำหรับการเดินทางได้คนเดียวหรือเดินทางเป็นกลุ่ม เส้นทางไม่ซับซ้อนและง่ายต่อการใช้จักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเป็นเส้นทางที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นเส้นทางในการเที่ยวมากที่สุด แต่จากการสำรวจพบว่าในบางช่วงของเส้นทางมีลักษณะไม่ราบเรียบ ทางแคบต้องใช้ความระมัดระวัง มีสิ่งกีดขวางบ้างเป็นบางช่วง ขาดป้ายแนะนำเส้นทางหรือสัญลักษณ์แสดงเส้นทางจักรยานในบางช่วง เส้นทางที่ใช้ผ่านสถานที่และชุมชนที่สำคัญ นักปั่นจักรยานสามารถเดินทางไปได้คนเดียวหรือเดินทางเป็นกลุ่ม เส้นทางไม่ซับซ้อนและง่ายต่อการใช้จักรยานเพื่อการท่องเที่ยวและมีเส้นทางผ่านเข้าไปในชุมชน เช่น ชุมชนกุฎีจีน ที่มีผลิตภัณฑ์ขนมฝรั่งกุฎีจีนที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น แต่บางเส้นทางมีการใช้พื้นที่ริมข้างทางหน้าบ้านมาใช้ประโยชน์ ทำให้พื้นที่ใช้งานของถนนแคบลง นักปั่นจักรยานอาจเลือกใช้วิธีการจูงจักรยานแทนการปั่นจักรยานแทน ซึ่งการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่พบว่า ความเหมาะสมในด้านพื้นที่ที่อยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวใจกลางกรุงเทพมหานคร มีเส้นทางเชื่อมถึงกันทุกบริเวณด้วยเส้นทางบก มีทรัพยากรวัฒนธรรมมากมาย ซึ่งเส้นทางที่คณะผู้วิจัยจัดทำขึ้นเป็นเส้นทางใหม่ที่นอกเหนือเส้นทางท่องเที่ยวประจำของผู้นำเที่ยวหรือบริษัทท่องเที่ยวในพื้นที่ ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 10 ลักษณะเส้นทางจักรยานในพื้นที่
ที่มา: จุฬาลักษณ์ จารุจฑารัตน์, (2559)

จากการวัดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเส้นทางจักรยานท่องเที่ยวบริเวณเขตธนบุรี เขต คลองสานและเขตบางกอกใหญ่ จำนวน 30 คน โดยใช้เส้นทางจักรยานในการเดินทางโดยแบ่งเป็นเพศชาย 20 คน และเพศหญิง 10 คน โดยมีอายุเฉลี่ยระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 9 คน อายุ 31-40 ปี จำนวน 15 คน อายุ 41-50 ปี จำนวน 5 คนและอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน โดยมีการประกอบอาชีพราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 11 คน พนักงานบริษัท จำนวน 3 คน และประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 8 คน และรับจ้างทั่วไป จำนวน 8 คน โดยมีระยะเวลาที่ปั่นจักรยานต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 8 คน ระยะเวลา 1-3 ปี จำนวน 5 คน ระยะเวลา 3-5 ปี จำนวน 13 คน และระยะเวลา 10 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน โดยปกติมีการปั่นจักรยานทุกวัน จำนวน 9 คน ปั่นจักรยานสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง จำนวน 15 คน และเดือนละ 2-3 ครั้ง จำนวน 6 คน มีวัตถุประสงค์ในการปั่นจักรยานเพื่อการออกกำลังกาย จำนวน 11 คน การเดินทาง จำนวน 6 คน การท่องเที่ยว จำนวน 10 คน และทำธุระทั่วไป จำนวน 3 คน โดยใช้จักรยานเสือภูเขา จำนวน 13 คน จักรยานเสือหมอบ จำนวน 2 คน และจักรยานพับได้ จำนวน 11 คน จักรยานฟิกเกียร์ จำนวน 2 คนและจักรยานมินิ จำนวน 2 คน จากการสัมภาษณ์กลุ่มนักปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ พบว่านักปั่นจักรยานส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงวัยทำงาน มีกำลังทรัพย์ในการใช้จ่ายและสามารถจัดสรรเวลาได้ นักปั่นจักรยานส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปั่นจักรยานมาแล้วประมาณ 3-5 ปี ซึ่งเป็นระยะทางที่การปั่นจักรยานกำลังได้รับความนิยม ซึ่งมีความนิยมในการปั่นจักรยานสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง มีวัตถุประสงค์ในการปั่นจักรยานเพื่อการออกกำลังกาย นิยมใช้จักรยานพับได้ในการเป็นพาหนะในการเดินทาง และมักปั่นจักรยานไปเป็นกลุ่มอยู่ระหว่าง 6-10 คน และช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเดินทาง คือ ช่วงเวลาเช้าและช่วงเวลาหลังเลิกงาน และมักปั่นจักรยานในระยะทางที่ไม่ไกลจากที่พักมากนัก นักปั่นจักรยานมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเป็นอย่างดีจากการศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เว็บไซต์ท่องเที่ยวหรือการสอบถามจากคนในชุมชน สำหรับการจัดการเส้นทางจักรยานในทัศนคติของกลุ่มนักปั่นจักรยานจะต้องคำนึงถึงความ

ปลอดภัยในการปั่นจักรยานและความปลอดภัยในทรัพย์สินและควรใช้เวลาในการปั่นจักรยานที่เหมาะสมประมาณ 1-3 ชั่วโมง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเส้นทางจักรยานท่องเที่ยวบริเวณเขตรอบบุรี
เขตคลองสานและเขตบางกอกใหญ่

รายการประเมิน	กลุ่มเป้าหมาย (n=30)		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. ความพึงพอใจในเส้นทาง			
1.1 ความสนุกในเส้นทางปั่นจักรยาน	4.13	0.52	มาก
1.2 วิวและบรรยากาศข้างทางระหว่างปั่นจักรยาน	4.40	0.74	มาก
1.3 ความยากง่ายในการจำเส้นทาง	3.73	1.22	มาก
2. ความพอใจในสถานที่ท่องเที่ยว			
2.1 ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว	4.80	0.41	มากที่สุด
2.2 จำนวนสถานที่ท่องเที่ยวในเส้นทาง	4.67	0.62	มากที่สุด
2.3 กิจกรรมในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยว	3.93	1.03	มาก
2.4 ความหลากหลายในสถานที่ท่องเที่ยว	4.33	0.82	มาก
2.5 ความยากง่ายในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว	3.73	0.80	มาก
2.6 ท่านมีความรู้ในสถานที่ท่องเที่ยวครั้งนี้เพิ่มมากขึ้นหรือไม่	4.00	0.65	มาก
3. ความพอใจด้านความสะดวกและความปลอดภัย			
3.1 สภาพเส้นทางที่ใช้ในการปั่นจักรยาน	3.73	0.46	มาก
3.2 ความปลอดภัยของเส้นทางจักรยาน	3.67	0.49	มาก
3.3 ความยากง่ายในการปั่นจักรยาน	3.73	0.59	มาก
4. ระยะเวลาและความเหน็ดเหนื่อย			
4.1 ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางครั้งนี้	3.73	0.59	มาก
4.2 ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว	3.80	0.56	มาก

รายการประเมิน	กลุ่มเป้าหมาย (n=30)		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ
4.3 ระยะทางที่ปั่นในการเดินทางครั้งนี้	4.00	0.65	มาก
4.4 ระดับความเหนื่อยในการเดินทางครั้งนี้	3.73	0.46	มาก
5. โดยรวมแล้วท่านมีความพึงพอใจต่อการเดินทางครั้งนี้มากน้อยเพียงใด	4.00	0.65	มาก

ตารางที่ 1 ผลการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเส้นทางจักรยานท่องเที่ยวบริเวณ เขตธนบุรีที่มีคะแนนความพึงพอใจ 5 ลำดับ โดยเรียงจากค่าคะแนนจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.80) ระดับมากที่สุด 2) จำนวนสถานที่ท่องเที่ยวในเส้นทาง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.67) ระดับมากที่สุด 3) วิถีและบรรยากาศข้างทางระหว่างปั่น ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.40) ระดับมาก 4) ความหลากหลายในสถานที่ท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.33) ระดับมาก และ 5) ความสนุกในเส้นทางปั่น ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.13) ระดับมากโดยสรุปผลของการประเมินของทุกรายการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.00) ระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

หากพิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค พบว่าพื้นที่เขตธนบุรี เขตคลองสานและเขตบางกอกใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งมีทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ จิตวิญญาณและคุณค่าต่อวิถีชีวิตชุมชน ทำให้เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง และมีข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์และมีบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจและมีประสบการณ์ทางการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชนและความพร้อมทางด้านเส้นทางที่มีความเชื่อมโยงเชื่อมต่อกับถนนหลักทำให้เหมาะสำหรับการปั่นจักรยานท่องเที่ยวได้ จึงทำให้พื้นที่มีโอกาสในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้วยจักรยานได้ แต่การท่องเที่ยวในพื้นที่มีข้อจำกัดทางด้านการจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวที่ยังมีน้อยทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการปั่นจักรยาน ได้แก่ ช่องทางจักรยานและที่จอดจักรยานซึ่งเป็นสิ่งสำคัญทางด้านความปลอดภัยของผู้ปั่นจักรยานและการขาดประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง จึงทำให้การท่องเที่ยวจักรยานในพื้นที่เขตธนบุรีที่ผ่านมายังไม่เป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวชาวไทยมากนัก (อดิเรก อุณเจริญ และพลเดช เขาวรัตน์, 2558) และจากงานวิจัยของโจแอนนาและโจเซ (2011) รูปแบบการท่องเที่ยวด้วยจักรยานในประเทศโปรตุเกสที่เน้นถึงความปลอดภัยทางด้านเส้นทางจักรยานและสิ่งแวดล้อมระหว่างทาง และมีข้อมูลพบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยจักรยานนี้ผู้หญิงจะให้ความสนใจน้อยกว่าผู้ชาย และช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่ให้ความสนใจมากเนื่องจากได้สัมผัสกับธรรมชาติและออกกำลังกาย และยังพบข้อจำกัดสำหรับครอบครัวที่มีลูกยังเล็กที่ไม่สามารถเข้าร่วมการเดินทางท่องเที่ยวด้วยจักรยาน

ดังนั้น ในการจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในเขตธนบุรีจึงต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในการขี่จักรยานและความปลอดภัยในทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ และควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับจักรยานตามความเหมาะสมของพื้นที่แต่ละจุดในสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ ช่องทาง

จักรยาน ที่จอดจักรยาน ป้ายสัญญาณจราจรสำหรับจักรยานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พณ ฤๅษ อดุมกิตติ (2557) เรื่องการจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในพื้นที่เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สำหรับเส้นทางท่องเที่ยวตามเส้นทางจักรยานในเมือง ที่เสนอแนะในการปรับปรุงภูมิทัศน์ สำหรับการท่องเที่ยวด้วยจักรยานและการปรับปรุงสิ่งชำรุดเพื่อความชัดเจนของสัญลักษณ์กำกับเส้นทางจักรยาน รวมทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ Facebook สื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสารการท่องเที่ยว และควรจัดหาสถานที่ในการบริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวสำหรับการพัฒนาเส้นทางจักรยานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างยั่งยืนต่อไปและสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) เรื่องการบริหารจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพต้องพิจารณาทั้งปัจจัยทาง 3 ด้าน คือ 1) สิ่งดึงดูดใจคือ ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน อันเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุดของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว 2) สิ่งอำนวยความสะดวก คือ สิ่งที่จะบริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจ สะดวกและอยากมาท่องเที่ยวอีก หรือพักอยู่นานขึ้น เช่น ที่พักร้านอาหาร การขนส่ง การสื่อสาร ไฟฟ้า น้ำประปา ร้านจำหน่ายของที่ระลึกและบริการนำเที่ยว และ 3) การเข้าถึงพื้นที่ การคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางหรือโครงข่ายคมนาคมที่สามารถเข้าถึงพื้นที่นั้น ตลอดจนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับบริเวณใกล้เคียง

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในเขตธนบุรี เขตคลองสานและเขตบางกอกใหญ่ ซึ่งเป็นแนวทางเพื่อทำให้เกิดการท่องเที่ยวโดยใช้จักรยานเป็นพาหนะในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรวัฒนธรรมในพื้นที่ และทำให้ชุมชนได้ใช้ทรัพยากรวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อชุมชนภายใต้การพัฒนาอย่างยั่งยืนและมีความคาดหวังว่านักท่องเที่ยวที่เข้าถึงทรัพยากรวัฒนธรรมในพื้นที่จะตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของทรัพยากรวัฒนธรรมและส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน และเนื่องจากพื้นที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มีสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ซึ่งการจัดการเส้นทางจักรยานในพื้นที่เขตธนบุรี เขตคลองสานและเขตบางกอกใหญ่ต้องมีการพัฒนาเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จและนำไปสู่ความยั่งยืนได้ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือทุกฝ่ายจากชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางภาครัฐและเอกชน เพื่อการส่งเสริมและการสนับสนุนอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การสำรวจเส้นทางจักรยานเชิงสุขภาพในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อความเชื่อมโยงของเส้นทางจักรยานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการใช้จักรยาน
2. การศึกษาทางด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ สภาพพื้นที่ของเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวให้มีความสะดวกในการใช้เดินทางด้วยจักรยาน เช่น ป้ายบอกทาง ช่องทางเฉพาะของจักรยาน ภาพสัญลักษณ์บนพื้นเส้นทาง รวมทั้งที่จอดจักรยาน เพื่อเป็นการออกแบบอย่างครบวงจร

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยจากทุนโครงการพัฒนาการเขียนบทความเชิงพื้นที่ ภายใต้ชุดโครงการ การพัฒนานักวิจัยและระบบสนับสนุนนักวิจัยเพื่อชุมชนและสังคม รหัส RDG594004-2L07

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวฉบับที่ 2 (2560-2564)*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- จุฬาลักษณ์ จารุจฑารัตน์. (2559). *ลักษณะเส้นทางจักรยานในพื้นที่ [ภาพถ่าย]*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ธีรยุทธ พึ่งเกียรติ. (2543). *สถิติเบื้องต้นและการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุตรไพศาล.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ดีไซน์.
- ปิยพร ทำจีน และสามารถ มั่งมีสิน. (2560). การศึกษาทรัพยากรและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางน้ำคลองบางเขน กรุงเทพมหานคร. *คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*.
- พณกฤษ อุดมกิตติ. (2557). การจัดการเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืนในพื้นที่เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ. *วารสารวิชาการ Veridian E-Juornal*. 7(2), 561-578.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2560). *Thailand 4.0 ขับเคลื่อนอนาคตสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน*. เล่มที่ 33 มกราคม – มีนาคม 2560. 1-44.
- อดิเรก อุ่นเจริญ และพลเดช เขาวรัตน์. (2558). ระบบจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษา: อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนาเพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียนครั้งที่ 2. วันที่ 18-19 มิถุนายน 2558. วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. 234-241.

Translated thai References

- Aunchareon, A. (2015). *Bicycle System for Tourism. Case Study of Kham Muang District, Kalasin Province*. The National Conference & Research Presentation 2015 “Create and Development to Approach ASEAN Community II. 18-19 June 2015. Nakhon Ratchasima College. Nakhon Ratchasima. 234-241.
- Jarujutarat, J. (Photographer). (2017). *The bike route [image]*. Bangkok: Department of industrial Design, BansomdejChaoprayaRajabhat University.
- Jittangwattana, B. (2005). *Sustainable tourism*. Bangkok. Press and Design.
- Joana Maria de Oliveira Neves and Jose Paulo Esperanca. (2011). *Bike Usage and Cycle Tourism: The Pattern of Portuguese Associated Bike Riders*. Book of Proceedings. International Conference on Tourism and Management Studies-Algarve. Vol.1. P. 191-199.

- Office of the Board of Directors of the national tourism policy (2018). *The strategic plan for development of tourism 2018-2021* , Bangkok: Office of the Board of Directors of the national tourism policy, Ministry of Tourism and Sports, Tourism Authority of Thailand.
- Peungtien, T. (2000). *Basic statistics and research*. Bangkok: Odeonstore.
- Tajeen, P. and Mungmeesin, S. (2018). *Study of the resources and development of Bang Khen canal in Bangkok as a cultural tourism route*. Faculty of Humanities and Social Science. Research and Development Institute ChandrakasemRajabhat University.
- The Secretarial of the Prime Minister. (2017). *Thailand 4.0 to drive the future towards stability and prosperity*. Vol 33. January – March. P. 1 - 44.
- Udomkittit, N. (2014). *Bicycle route for sustainable tourism management in Taling- chanarea, Bangkok*. Veridian E-Juornal. 7 (2), 561-578.